

Secció III. Altres disposicions i actes administratius

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

DEPARTAMENT DE CULTURA, PATRIMONI I POLÍTICA LINGÜÍSTICA

6328***Acord d'aprovació de la delimitació de la Torre d'Albercutx i del seu entorn de protecció, situada al polígon 9 parcel·la 334 del terme municipal de Pollença. Expedient 332/2020***

El Ple del Consell Insular de Mallorca en sessió de dia 14 de juliol de 2022, va adoptar entre d'altres el següent acord:

“FETS

1.- El Servei de Patrimoni Històric ha iniciat d'ofici, d'acord amb l'article 7.1 de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears (LPHIB), la incoació de la modificació de l'expedient de declaració de bé d'interès cultural, amb categoria de monument, de la Torre d'Albercutx i del seu entorn de protecció, situada al polígon 9, parcel·la 334 del terme municipal de Pollença, incoat per acord de la Comissió Insular de Patrimoni Històric de data 21/09/2021 (BOIB núm. 134, de 30/09/2021 i BOE núm. 259, de 29/10/2021).

2.- L'objecte del present expedient és delimitar aquesta edificació i el seu entorn de protecció per tal de completar la declaració originària, així com complimentar tot allò que estableix la llei 12/1998 sobre el procediment i contingut dels expedients de declaració d'un Bé d'Interès Cultural. Se completen, per tant, a més de la delimitació del bé i del seu entorn de protecció, la fitxa tècnica, la memòria històrica i descriptiva, l'estat de conservació, les mesures de protecció i els criteris d'intervenció.

3.- En compliment d'allò que determina l'article 9 punt 3 de la Llei 12/1998 de 21 de desembre del Patrimoni Històric de les Illes Balears, es va donar audiència als interessats per un termini de quinze dies hàbils.

4.- Així mateix, en compliment d'allò que determina l'article 9 punt 3 de la Llei 12/1998 de 21 de desembre del Patrimoni Històric de les Illes Balears, es publicà al BOIB núm. 102, de 31/07/2021 l'obertura del tràmit d'informació pública d'un mes.

5.- Tal i com estableix l'article 9.1.a) de la Llei 12/1998 de 21 de desembre del Patrimoni Històric de les Illes Balears, a l'expedient consta informe favorable d'una de les institucions consultives previstes a l'article 96 d'aquesta Llei, en concret, informe de la Universitat de les Illes Balears.

Fonaments de dret

Primer.- La torre d'Albercutx fou protegida pel Decret de 22 d'abril de 1949 (BOE núm. 125, de 5 de maig de 1949) sobre protecció dels castells espanyols. En aquest decret ja s'establia la necessitat d'elaborar un inventari documental i gràfic que identifiqués aquests elements a protegir. Aquesta prevenció es complí amb la redacció, el 1968, del *“Inventario de Protección del Patrimonio Cultural Europeo. Monumentos de Arquitectura Militar.”* En aquest inventari apareix la Torre Major com a edificació fortificada, amb el codi 006 (IPCE).

Així doncs, aquesta protecció genèrica, acompanyada pel posterior inventari (IPCE) afecta aquesta edificació que, en virtut de la disposició addicional segona de la Llei 16/1985, de 25 de juny, del Patrimoni Històric Espanyol i de la disposició addicional primera de la Llei 12/1998 del Patrimoni Històric de les Illes Balears, passà a tenir consideració de BIC (monument) i consta inscrita, al Registre General de Béns d'Interès Cultural de l'Estat amb el codi R-I-51-0008327.

També es troba inclosa al Catàleg de protecció d'edificis i elements d'interès històric, artístic, arquitectònic i paisatgístic del terme municipal de Pollença (AI 30/11/2006), i amb el codi d'identificació G.02, tipologia Torre i amb grau de protecció A1.

Segon.- L'article 10 de la Llei 12/1998 regula que l'acord de declaració s'haurà d'adoptar pel Ple del Consell de Mallorca.

Tercer.- D'acord amb els articles 7 i següents de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears, i d'acord amb les competències atribuïdes per la Llei 6/1994, de 13 de desembre, als Consells Insulars en matèria de Patrimoni Històric.

Quart.- Prèvia proposta favorable de la Ponència Tècnica de Patrimoni Històric, la Comissió Insular de Patrimoni Històric de 31 de maig de 2022 va acordar elevar proposta de delimitació de la Torre d'Albercutx i del seu entorn de protecció.

Cinquè.- D'acord amb el Reglament Orgànic del Consell Insular de Mallorca, aprovat pel Ple de dia 12 d'abril de 2018, amb correcció d'errades materials aprovades pel Ple de 12 de juliol de 2018 (BOIB núm. 89, de 19/07/2018).

Atès l'exposat, es formula la següent proposta d'acord:

I.- Desestimar integrament les al·legacions presentades pel Sr. Josep Alonso Aguiló, en representació de D. Miguel Capllonch Ramonell (29.10.2021, núm. reg. gen. 45044) i pel Sr. Josep Alonso Aguiló, en representació de D. Pilar Capllonch Ramonell (17.03.2022, núm. reg. gen. 13421), en base a l'informe tècnic de resposta d'al·legacions de 29 d'abril de 2022, que com a motivació s'adjunta i forma part integrant del present acord.

II.- Aprovar la delimitació de la Torre d'Albercutx i del seu entorn de protecció, situada al polígon 9, parcel·la 334 del terme municipal de Pollença, segons la descripció literal i gràfica que figuren descrites a l'informe tècnic de dia 29 d'abril de 2022, que s'adjunta i forma part integrant del present acord.

III.- Els efectes d'aquest acord són els que genèricament s'estableixen a la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del Patrimoni Històric de les Illes Balears i la normativa concordant.

IV.- Notificar aquesta acord als interessats, a l'Ajuntament de Pollença i al Govern de les Illes Balears.

V.- Publicar aquest acord al Butlletí Oficial de les Illes Balears i al Butlletí Oficial de Estat i anotar-ho al Registre Insular de Béns d'Interès Cultural de Mallorca i comunicar-ho a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears perquè procedeixi a la seva anotació al Registre de Béns d'Interès Cultural de les Illes Balears i a la vegada comuniqui al Registre General de Béns d'Interès Cultural de l'Estat les inscripcions i anotacions que es realitzin.”

(Signat electrònicament: 20 de juliol de 2022)

El secretari tècnic del Departament de Cultura, Patrimoni i Política Lingüística

(Per delegació de la vicepresidenta primera i consellera executiva de Cultura, Patrimoni i Política Lingüística.

Resolució de 23/07/2019. BOIB núm. 109 de 8/8/2019)

Josep Mallol Vicens

ANNEX I

Informe resposta al·legacions de 29/04/2022

En relació a l'informe emès per la UIB en virtut de l'article 9.1 de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del Patrimoni Històric de les Illes Balears i a les al·legacions presentades en termini per Josep Alonso Aguiló, en representació de D. Miguel Capllonch Ramonell (29.10.2021, núm. reg. gen. 45044) i Josep Alonso Aguiló, en representació de D. Pilar Capllonch Ramonell (17.03.2022, núm. reg. gen. 13421) en el tràmit d'audiència de l'expedient 332/2020 de modificació de la declaració com a Bé d'Interès Cultural, amb categoria de Monument, de la Torre d'Albercutx, del terme municipal de Pollença, s'informa el següent:

1. Respecte a l'informe de la UIB:

Des de la UIB s'informa favorablement la modificació de l'expedient, a l'hora que assenyala que l'informe tècnic permet constatar els valors patrimonials del bé, així com una adequada delimitació del bé i el seu entorn i on s'estableixen les principals mesures de protecció i criteris d'intervenció

2. Respecte a les al·legacions presentades per Josep Alonso Aguiló.

El primer escrit d'al·legacions sol·licita deixar sense efecte l'expedient, dictant una nova resolució perquè l'expedient està incomplet per l'omissió de possibles interessats

Als dos escrits d'al·legacions s'assenyala que s'ha de modificar la informació sobre les parcel·les ja que la incoació només fa referència a la parcel·la 334, i la família Capllonch és propietària d'altres parcel·les incloses dins l'entorn i de part de la parcel·la 206

El segon escrit recull unes errades materials al quadre de parcel·les de les que són titulars la família Capllonch.

Les parcel·les relacionades a l'expedient són les obtingudes amb la consulta de la Seu electrònica del cadastre. En concordança amb aquesta informació, s'ha notificat a tots els titulars que surten en el mencionat cadastre.

La parcel·la 334, inclosa al títol de referència de l'expedient és la que correspon a la parcel·la on s'ubica l'element declarat BIC, en aquest cas, la pròpia torre.

En qualsevol cas, a l'hora d'establir l'àmbit del BIC o l'entorn de protecció, no es fa en cap cas en relació als titulars o posseïdors de drets, sinó en relació als valors patrimonials del bé objecte de la declaració i tots els aspectes de proximitat, visuals, etc. que determinin un àmbit que configuri un correcte entorn de protecció, per això no s'ha tingut en compte si les parcel·les que ens dona el cadastre són d'un propietari o d'un altres. S'han inclòs aquelles que es consideren necessàries per garantir la conservació del bé i del seu entorn.

A l'escrit de dia 29.10.2021 es sol·licita què: *Sobre la "reconstrucció de les edificacions auxiliars i la "eliminació de les construccions de formigó existents". Caldrà que l'acord d'incoació de l'expedient determini des d'ara mateix, en consideració a altres interessats, a qui corresponen dites obligacions de reconstruir i eliminar, que, en tot cas, no corresponen a la família Capllonch.*

En aquest sentit, el que és d'aplicació es allò que assenyala la llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears a l'art. 22.1 Protecció general: Els béns integrants del patrimoni històric de les illes Balears han de ser conservats, mantinguts i custodiats pels propietaris, titulars d'altres drets reals i posseïdors [...], per tant, i al marge d'altres qüestions que no s'han de dirimir en aquest expedient de declaració, els responsables de dur a terme les actuacions necessàries per a la correcta conservació dels àmbits recollits a l'expedient de declaració seran els que assenyala la llei de patrimoni.

Conclusions:

A la vista de tot l'exposat es proposa, a nivell tècnic:

- **Desestimar les al·legacions** presentades Josep Alonso Aguiló, en representació de D. Miguel Capllonch Ramonell (29.10.2021, núm. reg. gen. 45044) i per Josep Alonso Aguiló, en representació de D. Pilar Capllonch Ramonell (17.03.2022, núm. reg. gen. 13421).

ANNEX II

INFORME PROPOSTA DE DECLARACIÓ

Atès que en data 21 de setembre de 2021 la Comissió insular de Patrimoni Històric de Mallorca va acordar incoar la modificació de l'expedient de declaració de BIC, amb categoria de monument de la torre d'Albercutx, del terme municipal de Pollença.

Atès que en data 24 de febrer de 2022 (reg. gen. 9940) es va remetre informe favorable de la UIB, signat per la doctora Rosa Julia Roman Quetglas.

Atès l'informe tècnic de resposta a l'informe de la UIB i de les al·legacions, data 13 d'abril de 2022.

I a la vista que s'han dut a terme tots els tràmits establerts a l'article 7 (procediment de declaració) i article 8 (contingut de l'expedient de declaració) de la llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears, es proposa modificar l'expedient de declaració com a bé d'interès cultural, amb categoria de monument de la Torre d'Albercutx, del terme municipal de Pollença, d'acord amb el següent informe:

1. INTRODUCCIÓ

La primera iniciativa per dotar a l'arquitectura defensiva d'una normativa amb caràcter jurídic que permetés la seva tutela fou el Decret de 22 d'abril de 1949 (BOE núm. 125, de 5 de maig de 1949) sobre protecció dels castells espanyols. En aquest decret ja s'establia la necessitat d'elaborar un inventari documental i gràfic que identifiqués aquests elements a protegir. Aquesta prevenció es complí amb la redacció, el 1968, del "Inventario de Protección del Patrimonio Cultural Europeo. Monumentos de Arquitectura Militar. (IPCE 2)".

En aquest inventari apareix la Torre d'Albercutx com a torre, amb el codi 170.

Aquesta protecció genèrica, acompanyada pel posterior inventari (IPCE 2) afecta aquesta edificació que, en virtut de la disposició addicional segona de la Llei 16/1985, de 25 de juny, del Patrimoni Històric Espanyol i de la disposició addicional primera de la Llei 12/1998 del Patrimoni Històric de les Illes Balears, passà a tenir consideració de BIC (monument) i consta inscrita, al Registre General de Béns d'Interès Cultural de l'Estat amb el codi R-I-51-0008484.

L'immoble objecte d'aquest expedient es troba inclòs al Catàleg de protecció d'edificis i elements d'interès històric, artístic, arquitectònic i paisatgístic del terme municipal de Pollença (AI 30/11/2006), i amb el codi d'identificació G.02, tipologia Torre i amb grau de protecció A1.

Per altra part, el terme municipal de Pollença se situa dins la zona declarada Paratge Pintoresc (corresponent a la costa Nord-est de Mallorca) pel Decret 984/1972, de 24 de març (BOE 94, 19/4/1972), la qual mitjançant la disposició transitòria vuitena de la Llei 16/85, del patrimoni històric espanyol, i posteriorment la disposició addicional primera de la Llei 12/98, del patrimoni històric de les Illes Balears, va passar a

ésser considerada Bé d'Interès Cultural.

L'objecte del present expedient és delimitar aquesta edificació i el seu entorn de protecció per tal de completar la declaració originària, així com complimentar tot allò que estableix la llei 12/1998 sobre el procediment i contingut dels expedients de declaració d'un Bé d'Interès Cultural. Se completen, per tant, a més de la delimitació del bé i del seu entorn de protecció, la fitxa tècnica, la memòria històrica i descriptiva, l'estat de conservació, les mesures de protecció i els criteris d'intervenció.

2. FITXA TÈCNICA

Denominació: TORRE D'ALBERCUTX

Emplaçament: Pol. 9 par. 334;

Ctra. PM-221 del Port de Pollença a Cap de Formentor, Km 5,3. Camí de la Talaia d'Albercutx 71

Municipi: Pollença

Cronologia: s. XVI (principalment)

Usos: Original: defensiu ; actual: sense ús.

Classificació de sòl: Segons PTM: Sòl Rústic protegit (AANP- Àrea natural d'especial interès d'alt nivell de protecció)

Segons "Catàleg de protecció d'edificis, i elements d'interès històric, artístic, arquitectònic i paisatgístic", SRP-AANP-CI Cims de muntanya i SRP-APT Àrees de Protecció Territorial.

3. MEMÒRIA HISTÒRICA

3.1. Les torres de defensa de Mallorca

Les circumstàncies geogràfiques de les Balears han fet que al llarg de tota la seva història els seus pobladors hagin estat pendents de possibles incursions arribades des de la mar. Si bé es troben edificacions de caire defensiu des de la prehistòria, és des de l'edat mitjana quan es comencen a executar a Mallorca les primeres obres d'envergadura pel que fa a arquitectura militar, primer en època islàmica i després cristiana.

D'època islàmica destaca l'antiga Almudaina, parcialment fonamentada sobre restes romanes. També el recinte emmurallat de Palma (dos recintes d'aquesta època), el Castell de Santuari, el d'Alaró, el de Pollença, i altres torretes aïllades que constitueixen un sistema defensiu de conjunt per tota l'illa. Ja en època cristiana. Amb una concepció similar, es construeixen els castells de Capdepera, Bellver, reforma de l'Almudaina, les torres de Porto Pi, la torre de Canyamel, etc. Comença, a més, a regularitzar-se la vigilància costanera amb el posicionament de vigilants en punts estratègics prop de la mar, de manera que podien avisar als nuclis propers davant de possibles desembarcaments.

A partir del període baix medieval hi ha un augment d'aquestes estructures defensives vinculades tant a espais domèstics com al control de punts estratègics. Aquest és l'origen del sistema defensiu de tot el front costaner, que es perfeccionarà en el segle XVI amb l'augment de les incursions pirates a l'illa, amb importants successos com l'assalt al Port de Sóller (1542), Valldemossa (1545), Pollença (1550) i el desembarcament d'Andratx (1558).

Davant aquesta situació, a partir del segle XVI, s'anà creant un entramat de torres marítimes, perfectament planificat, en vistes a la defensa global del territori, que finalitzà en el segle XVII. Juan Binimelis fou l'impulsor de l'edificació d'aquestes torres i dels sistemes de senyals (fum durant el dia i foc durant la nit). Les torres defensives costeres, com les interiors, tenien com a principal funció la d'encarregar-se de la vigilància dels nuclis habitats, donar avis a través del sistema de focs dels atacs de tropes enemigues, així com de servir de refugi per la pròpia gent de les possessions.

En el segle XVIII s'introdueixen novetats en el sistema defensiu degut a novetats en l'armament, malgrat es manté l'antic sistema de vigilància. Es comença la construcció de bateries defensives, de construcció menys costosa i silueta menys vulnerable. Aquestes proliferen sobretot a les badies d'Alcúdia i Pollença (Bateria de Tacàritx, de Manresa, l'Avançada, d'Albercutx). A Palma, es construeix la bateria Avançada de Sant Carles l'any 1662, i a finals de segle es fortifica la Badia d'Alcúdia amb les bateries de Morell, Son Bauló, Bateria Nova de s'Albufera i la des Faraió.

En el segle XIX es produeixen novetats en l'enginyeria militar, augmentant la capacitat de projecció dels projectils, quedant obsolet el concepte de les torres de defensa, així com les murades modernes i les "zones polémicas". A finals del segle XIX es construeixen nous elements com la Torre den Pau, Bonanova, Illetes i Enderrocat, amb la Bateria Alfons XIII.

De tota aquesta part de la història defensiva de l'illa es conserven, entre les torres de la costa i torres i edificis fortificats de l'interior, prop de dos-cents elements. En el terme de Pollença s'han inclòs 11 elements al llistat de l'IPCE i per tant amb declaració com a BIC.

Les torres de defensa costaneres de Mallorca suposen un valor paisatgístic de primer ordre a la nostra illa.

3.2. La Torre d'Albercutx: dades històriques

D'aquesta torre, també coneguda com talaia de Formentor, talaia d'Albercutx o talaia Major de Pollença, no se'n coneix la data de construcció exacta, tot i que algunes referències bibliogràfiques la situen entorn a 1565 i d'altres la situen entorn a 1579, quan el Virrei manà construir a Pollença tres torres, entre elles una a la "puncteta de Berceix", la única que es va arribar a construir. La torre es va construir dins les terres de la possessió d'Albercutx.

La primera data en què es té documentada, i que demostra la seva preexistència, és el 1597. Aquest any, durant una visita de l'arquitecte/constructor Benet Verger es va constatar que hi havia un guàrdia; es notificà que la torre disposava d'un arcabús sense munició; que la torre presentava cruï, i que li faltava un fester (per poder posar les torxes).

Les altres dades concretes en las que apareix documentada són molt dispers, tant cronològicament com de contingut: el 1677 (referida a una inspecció), el 1714 (la documentació assenyala una sèrie de provisions d'armes per als torrers), 1716, s'informà del seu mal estat per la caiguda d'un llamp l'any anterior i de la falta d'un aljub per recollir l'aigua, el 1769 on s'informa que la torre la servien tres torrers i, el 1775, de nou donant informació sobre provisions d'armes.

Per altra banda, també surt en els mapes de Vicenç Mut, de 1683, i del Cardenal Despuig, de 1784.

L'escassa documentació sobre aquesta torre ja ens remet al segle XIX, en concret a 1856, quan en una notícia s'informa que aquesta torre i una construcció annexa foren traspasades al Ministeri d'Hisenda.

Durant la Guerra Civil, i la Segona Guerra Mundial va ser utilitzada com a observatori estratègic, on s'hi instal·là un observatori connectat amb Palma per línia telefònica.

L'any 1972 el seu propietari, Francesc Capllonch Miteau evità que la talaia s'enderroqués i fos substituïda per una bateria de canons. L'any 1983 l'Estat va plantejar de nou el seu enderrocament per substituir-la per una radio-farola, projecte que no es va dur a terme a instàncies de l'Ajuntament de Pollença.

4. MEMÒRIA DESCRIPTIVA

A la torre, situada a 390 m sobre el nivell de la mar, s'accedeix per un desviament al Km, 5,3 de la carretera PM-221 del Port de Pollença a Formentor, just davant del Mirador es Colomer. Des del final d'aquest desviament, asfaltat, s'arriba a la torre per una escala de pedra d'uns 50 metres.

De planta circular d'uns 7m de diàmetre a la base exterior i una estructura cilíndrica lleugerament cònica amb terrassa superior amb parapet a barbata que presenta dues gàrgoles i permòdols de tres matalassos, regularment repartits.

La planta baixa, serveix de basament. L'entrada a la torre es situa a 9m respecte el terreny, orientada cap al sud. L'accés a l'interior es fa per un portal adintel·lat al que s'hi arriba pujant per una escala de grapes de ferro. L'interior consta d'una cambra cilíndrica, coberta per una volta de mitja taronja. A un dels murs trobam una fornícula, també un petit finestró quadrat, oposat a l'entrada principal, i orientat cap al nord. A la terrassa s'hi accedeix des de la planta principal per una obertura situada a la volta que cobreix l'espai, també amb escala de grapes de ferro.

La torre està executada en mamposteria de pedra i morter, amb les parets interiors referides.

A l'exterior, a la dreta de l'escala de ferro trobem una placa on es pot llegir: "Talaia d'Albercutx. Segle XVI. Donada al poble de Pollença per la família Capllonch. 1984".

La coberta de la torre actualment presenta per paviment un emmacat i el forat d'accés a coberta no presenta cap tipus de protecció.

Al costat de la torre queden restes de la base d'una possible torre anterior.

A l'entorn de la torre hi ha una sèrie de construccions. Quatre (tres devora el camí asfaltat i una junt a l'escala que dona accés a la torre) són de formigó i de cronologia més recent, possiblement de les primeres dècades del XX. Entre la torre i el camí asfaltat hi ha restes de tres petites construccions, de pedra, de datació més antiga malgrat aquesta no s'hagi pogut documentar. Algunes d'elles podria ser uns estables citats a la bibliografia i construccions auxiliars.

5. ESTAT DE CONSERVACIÓ

5.1 Estat de conservació tipològic

L'estat de conservació tipològic és bo, ja que no s'han fet intervencions rellevants posteriors sobre el propi element que hagin modificat

substancialment les seves característiques tipològiques essencials. Malgrat això, s'ha d'assenyalar la presència d'algunes reparacions posteriors a la cara sud-est de la façana torre. Però no hi ha hagut cap intervenció posterior a la construcció que hagi transformat o alterat la tipologia.

5.2 Estat de conservació física

Estructuralment la torre no presenta patologies greus als murs que puguin posar en perill la seva estabilitat estructural.

Als paraments exteriors de la façana sud-est de la torre s'observa un deteriorament del revestiment en alguns punts. Es tracta de patologies vinculades a la seva situació: erosió i desgast amb la conseqüent pèrdua de volum a determinades parts puntuals, fet que juntament amb l'exposició a la intempèrie, afavoreix la penetració d'aigua i debilitament de les fàbriques.

A la façana nord-est les patologies detectades estan relacionades amb la humitat i exposició. Es detecta existència de fongs i líquens, així com diferents reparacions amb morters hidràulics (mallorquí o ciment pòrtland) no adients ni compatibles amb el suport.

Degut a les condicions climàtiques, l'ambient salí i els alts nivells d'humitat constant a la que està exposada la torre, els esglaons que accedeixen al pis superior presenten un avançat nivell d'oxidació, el qual ha derivat en corrosió del suport fèrric. Aquestes lesions provoquen un augment de volum per dilatació amb el conseqüent trencament i debilitament del suport petri. A l'interior de la torre, els esglaons que donen accés a la terrassa, també presenten les mateixes patologies, amb pèrdua de dos esglaons. Aquesta estança coberta, presenta diferents intervencions amb reparacions de ciment pòrtland, a sobre de la qual s'observen, des de fa anys, pintades vandàliques. El fet que el forat de pujada a la terrassa superior no presenti cap tipus de protecció fa que la cambra estigui més exposada als efectes de la penetració d'aigua.

5.3 Estat de conservació de l'entorn

Pel que fa a l'estat de conservació de l'entorn, cal referir-se, per un costat, a que, la pròpia localització de la torre fa que s'hagi conservat adequadament la connexió visual d'aquesta torre vers la mar i d'aquesta cap a la torre.

La torre s'insereix actualment en un entorn natural només transformat en una zona propera per les construccions de formigó mencionades a la part descriptiva.

L'entorn en un sentit ampli, en general, es troba en bon estat de conservació.

Les construccions auxiliars (possibles estables, magatzems) presenten un estat de deteriorament important, ja que han perdut completament al coberta i els seus murs estan mig ensorrats.

Com s'ha dit a la memòria descriptiva, al costat de la torre hi ha una altra base de torre, que podria ser d'una torre més primitiva que es construís, però que al presentar problemes d'estabilitat, es decidís desmuntar-la per fer l'actual torre. Aquesta base únicament és l'esplanada i preparació pel que devia ser aquesta torre, però encara es pot observar clarament sobre el terreny.

Les construccions modernes de formigó estan en un estat de conservació lamentable i presenten ruïna, a més de molts de grafitis i han estat objecte des de fa anys de vandalització.

El camí d'accés a la torre també es troba en bon / regular estat de conservació.

L'entorn més extens, en general, es troba en estat de conservació poc transformat, amb poques construccions, també pel fet que la majoria és sol rústic protegit.

6. DESCRIPCIÓ I JUSTIFICACIÓ DE LA DELIMITACIÓ DEL BÉ I DE L'ENTORN DE PROTECCIÓ

6.1 Descripció i justificació de la delimitació del bé

Tal i com s'ha anat exposant al llarg d'aquest informe, l'element amb significats i valors patrimonials ho constitueix la pròpia torre, per això, es delimita com a BIC la torre.

L'àmbit de l'element és de 38,50 m2.

6.2 Descripció i justificació de la delimitació de l'entorn.

Es delimita com a entorn de protecció un envoltant de l'element declarat BIC que permeti garantir la preservació dels seus valors patrimonials actuals que, en aquest cas s'han de dirigir principalment, al marge de la seva necessària conservació física, vers la seva consideració de punt d'observació sobre el territori i la seva pertinença al sistema defensiu que envoltava la costa.

La delimitació de l'entorn de protecció s'ha establert a partir de la valoració combinada d'una sèrie de variables, a fi de preservar el significat i els valors complets del bé cultural: estat de conservació de l'element, preservació física del bé, visualització de la torre des de terra, visualització des de la torre cap a la mar i de la mar cap a la torre i visualització de la torre des de les torres de defensa properes, tal i com queda recollida a la delimitació gràfica adjunta.

L'àmbit definit com entorn de protecció, que apareix representat gràficament a la documentació planimètrica adjunta, inclou una porció del territori que permeti una correcta percepció de la torre i des de la torre, en tant que l'element quedi integrat en el territori on s'ubica i per tal de prevenir una major degradació de la relació existent entre l'element i el seu medi físic.

A n'aquest cas s'ha considerat convenient delimitar dins l'entorn de protecció, una subzona més propera, ja qual tindrà unes majors restriccions.

La zona d'entorn de protecció més propera és la zona més immediata a la torre, que inclou, tal i com es pot veure a la delimitació gràfica que consta al final d'aquest informe (punt 9.planimetria) el cim en el que aquesta s'assenta, la base de la torre anterior, les construccions auxiliars de la torre (estables, magatzems, possible aljub) fins a la darrera part del camí i les construccions modernes (de formigó) que s'hi situen al costat.

Per delimitar l'entorn de protecció general, s'han establert dos límits per dues línies que discorren de forma gairebé paral·lela, i que són la línia de costa i la carretera, aquesta inclosa. Els altres dos límits s'han fet pels límits de la conca visual, ajustant lleugerament aquests límits per tal de fer-los coincidir amb el parcel·lari per aquests 2 costats. S'ha considerat incloure dins l'entorn de protecció el camí de pujada a la torre des del desviament de la carretera i una franja a cada costat del camí de 2m.

L'àmbit de l'entorn de protecció de l'element és de 374470 m².

Dins aquest àmbit es delimita una subzona, que és l'entorn més proper a la torre. Aquesta zona té una superfície de 20903 m².

7. PRINCIPALS MESURES DE PROTECCIÓ I CRITERIS D'INTERVENCIÓ EN EL BÉ I EL SEU ENTORN

7.1. Mesures de protecció del propi bé

Pel que fa al BIC, s'ha de garantir la seva conservació en el seu estat primigeni, admetent-se tan sols aquelles obres que estiguin encaminades a la seva consolidació, conservació i restauració, i en casos excepcionals, de recuperació d'algunes de les seves característiques originals, sense possibilitat alguna de canvi que impliqui una modificació en la seva estructura, distribució i elements d'acabat. En qualsevol cas, les intervencions haurien de ser les mínimes necessàries per a la bona conservació de l'element. S'haurà de mantenir la volumetria existent.

S'hauran de conservar íntegrament les parts de l'element originari que han perdurat, tant pel que fa a la configuració volumètrica com a aspectes més concrets com materials, tècniques constructives, etc.

Per a les obres de conservació i restauració del monument s'utilitzaran els materials propis del moment de la seva construcció, evitant qualsevol reconstrucció llevat de les que son necessàries per l'estabilitat de la torre o per a evitar una imminent degradació, sempre amb el criteri de potenciar la imatge original i amb la mínima incidència paisatgística de les intervencions a la pròpia torre i a les intervencions al seu entorn.

S'hauran de prendre les mesures adients per tal d'evitar els actes de vandalisme, que, poden contribuir a la degradació accelerada de l'element.

S'han de estudiar les mesures necessàries per tal d'evitar les penetracions d'aigua i humitats des de l'exterior.

S'ha de fer un tractament dels escalons metàl·lics per evitar que l'oxidació / corrosió perjudiqui el parament murari de la torre.

Com a criteri general, per a les intervencions que s'hagin de dur a terme en aquest bé, s'hauran de tenir en compte els aspectes arqueològics.

Les intervencions més enllà del simple manteniment, hauran de comptar amb la participació d'un equip interdisciplinari en el que hi participi, a més de l'arquitecte i l'enginyer de l'edificació, un historiador/historiadora de l'art, un arqueòleg i un conservador-restaurador.

Qualsevol intervenció prevista al bé, ha de passar per l'observació acurada del bé, el seu estudi històric, constructiu, arqueològic i de restauració que se duen a terme mitjançant documents escrits, imatges històriques de la torre, cales arqueològiques, analítiques, investigacions, etc. que justifiquin i sustentin les decisions preses.

7.2. Mesures de protecció de l'entorn

Com s'ha esmentat, amb la delimitació d'aquest entorn de protecció es pretén, en primer terme, una protecció física del monument, la qual anirà des dels aspectes constructius o estructurals fins a aquells més estètics. Per això, s'haurà de procurar mantenir l'entorn immediat del

monument net de vegetació que el perjudiqui, així com fer qualsevol intervenció constructiva que l'afecti.

L'altre de les funcions principals d'aquest entorn de protecció és la preservació de les visuals del monument, vinculades, en un element d'aquesta naturalesa, al seu significat i als seus valors essencials. Per tant, les actuacions en aquesta zona no podran prescindir de tenir en compte els aspectes de millora de la contemplació d'aquest monument des dels punts on es visualitzava per dur a terme la seva funció original, ni les visuals des d'aquest cap als voltants.

Per a la delimitació de l'entorn del bé s'ha establert com a criteris principals la preservació física del propi bé juntament amb la preservació de les visuals, tant del propi bé, com del bé amb la mar i les torres properes. Per això, dins l'àmbit de l'entorn de protecció no es podran dur a terme actuacions que no tinguin una relació apropiada amb el bé, ni totes aquelles que utilitzin materials o tècnica inapropiada. No s'hi podran instal·lar elements que pertorbin la visualització del bé. No es podran dur a terme actuacions que puguin afectar a la contemplació del bé, des del punt de vista d'aspectes més formals de geometria i volumetria fins a aspectes de tractament superficial com ara el cromatisme o els acabats, ni tampoc actuacions que alterin les visuals des del bé cap al seu entorn.

A l'entorn de protecció més proper s'hauran de tenir en compte els següents criteris més específics: s'haurà de dur a terme la consolidació de les edificacions auxiliars per tal d'evitar que continuï el seu procés de deteriorament i runa i s'haurà d'avaluar la possibilitat de reconstrucció de les parts ensorrades (part superior dels murs i coberta). Per altra banda, s'hauran d'eliminar les construccions de formigó existents a l'àmbit degut al seu estat de degradació i alteració i a la distorsió que suposen per a l'entorn més proper de la torre.

Aquest entorn de protecció més proper s'ha de mantenir inalterat, sense introducció de nous elements, ni nova volumetria, i tenint cura també de la vegetació.

A n'aquest entorn més proper, s'hauran de tenir en compte els aspectes arqueològics en les intervencions que s'hi duguin a terme.

En canvi, a la resta d'entorn de protecció no es disposa restricció de manteniment de volumetria, únicament es condiona a que aquesta no afecti negativament els valors que es tracten de preservar.

La llei 12/98 tracta el tema dels criteris d'intervenció en els entorns de protecció dels béns d'interès cultural en el seu art. 41.3, assenyalant que el volum, la tipologia, la morfologia i el cromatisme de les intervencions en els entorns de protecció d'aquests béns no podran alterar el caràcter arquitectònic i paisatgístic de l'àrea ni pertorbar la visualització del bé. Així mateix, es prohibirà qualsevol moviment de terres que comporti una alteració greu de la geomorfologia i la topografia del territori i qualsevol abocament d'escombraries, runes o deixalles.

En tot cas, s'haurà d'estar al que assenyalava la llei 12/98, del patrimoni històric de les Illes Balears, especialment en el seus articles 3 (col·laboració del particulars), 22 i 23 (protecció general dels béns del patrimoni històric i preservació de béns immobles), 24 (suspensió d'obres), 26 (deure de conservació), 27 (incompliment dels deures de conservació), 28 (reparació de danys), 29 (informes i autoritzacions), 31 (col·locació d'elements exteriors), 37 (autorització d'obres), 40 (licències) i 41 (criteris d'intervenció en els béns d'interès cultural) i 45 (béns mobles inclosos en un bé d'interès cultural).

8. CONCLUSIÓ

Tal i com s'ha exposat, la Torre d'Albercutx gaudeix de la declaració de BIC, amb categoria de monument i codi R-I-51-0008484.

Per tal d'adaptar aquesta declaració a la legislació vigent en matèria de patrimoni històric, proposam la incoació de la modificació de l'expedient de BIC, de la Torre d'Albercutx amb categoria de monument, amb delimitació del Bé i del seu entorn segons la descripció literal i gràfica que figuren descrits a l'informe i a la planimetria adjunta.

9. PLANIMETRIA**Delimitació de la Torre d'Albercutx -Pollença-**